

İnsan Ticaretinin Ekonomik ve Hukuki Boyutları

Economic and Legal Aspects of Trafficking in Human Beings

Asst. Prof. Dr. Filiz Tepecik (Anadolu University, Turkey)

Abstract

In the next decade, trafficking in human beings is expected to be the largest part of the illegal markets such as drug and arms trafficking. Trafficking in human beings can be done in many different purposes which includes the sexual exploitation, the practices similar to slavery or servitude. The problem is becoming visible both for the Eurasian countries and for Turkey. Despite being an inhuman trade, all parties of the trafficking in human beings are rational economic agents and they are acting according to the rules of supply and demand. Therefore in this paper, this economic structure that nourish the illegal market is primarily be discussed. It is focused on the push and pull factors to this market members and this is tried to shown in a quantitative dimension of the market. Secondly, in order to combat trafficking in human beings, legal and social measures are being taken. These regulations generally aim to find and punish perpetrators, and /or protect victims of trafficking. But these regulations always cause a change of the benefits and the costs of the parties involved in trafficking in human beings. Thus the economic perspective are convenient to analyze these results. Finally, with this paper it is aimed to produce a common ground for people who want to work in this academic field.

1 Giriş

İnsan ticareti kavramı, 19.yy'nın "beyaz köle ticareti" kavranımının izlerini taşımaktadır. 19.yy'da beyaz köle ticareti kavramı, Avrupalı ya da Amerikalı beyaz kadınların ticari seks piyasasında çalıştırılmak üzere transferini ve ticaretini ifade etmek için kullanılıyordu. Genellikle çalışan işçi sınıfından kadınları hedef alan bu ticaret, Josephine Butler (1828-1906) gibi kölelik karşıtı ve fahişeler için refah artırıcı tedbirleri savunan feministlerin düzenledikleri kampanyalarla 1910'da Mann Yasası (The White-Slave Traffic Act - Beyaz Kadın Ticareti Yasası) ile engellenmeye çalışılmıştır (Mann Yasası, 2013). Mann Yasası'nın ilk hali "herhangi bir ahlaksız amaç için beyaz kölelerin ve kadınların eyaletler arasında ulaşımını yasaklıyordu ve Avrupa ve Amerikalı çoğunluğu işçi sınıfından kadınları koruma altına alırken aynı zamanda göç ve mekânsal hareketliliğine bir sınırlılık getiriyordu (Doezema, 2002). Benzer şekilde 1911'de Hollanda'da genelevler yasaklanmıştı, 1919'da Rusya'da eski Çarlık rejiminin isteksiz kurbanları olan kadınların yeniden eğitilerek farklı mesleklere yönlendirilmelerinden bahsediliyordu (Prostitution, 2013).

1980'lerde yeniden küçüklerin fuhuş sektöründe yer alması, seks turizmi ve hatta AİDS'in yayılması ile insan ticareti ilgi çekmeye başlamıştır. 1996'da Birleşmiş Milletler, fuhuşu tanımlayarak insan ticaretini ile bağlantılı olarak "kadına yönelik şiddet" konusunda dünya çapında bir araştırma yapmak üzere Özel Raportör atamıştır. Bunu 2000 tarihli insan kaçakçılığı bağlantılı uluslararası organize suçlara ilişkin Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi takip etti. Sözleşme, uluslararası sınırlar arasında kişi, silah ve uyuşturucunun taşınmasını sınırlandırıyordu.

İnsan ticareti, "kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelmektedir. Bu tanım Birleşmiş Milletler çerçevesinde 12-13 Aralık 2000 tarihlerinde Palermo'da düzenlenen konferansta kabul edilen "Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol"ün 3 maddesinden gelmektedir (Palermo protokolü, 2003)

Madde istismar terimini son derece detaylı ifade etmiştir. Maddeye göre istismar, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir (3/a). Bu nedenle insan ticareti, bireylerin cinsel sömürü, zorla çalıştırılma ve/veya organları için ticaretini içermektedir ve bu haliyle de insan ticareti modern kölelik olarak isimlendirilmektedir. Bu çalışmada da temelde bu üç başlık altında insan ticaretinin nedenleri ve boyutları üzerinde durulacaktır. Hukuki düzenlemelerin bu kara ticaretinin gelişimini üzerindeki etkisi tartışılacaktır.

2 İnsan Ticareti

İnsan ticareti bireylerin tedarik edilmelerini, kaçırılmalarını, bir yerden başka bir yere götürülmeleri, sevk edilmeleri veya barındırılmaları içerdiği için, farklı kavramlarla ifade edildiği görülmektedir. Örneğin "yasadışı göç", "düzensiz göç", "yabancıların kaçakçılığı", "sığınmacı hareketi" gibi kavramlar, biraz farklılıklarla aynı bireyleri sınıflandırmakta kullanılıyor olabilir. Bu nedenle Palermo protokolü, insan ticareti ile diğer insan

hareketlerini ayırıcı bir tanım getirmek zorundadır. Tablo 1’de insan ticareti, cebri (zorla) çalışma koşulları ve insan kaçakçılığı arasındaki fark ve uluslararası düzenleme belgeleri yer almaktadır.

Kullanılan Terim	Tanım	Belge
İnsan Ticareti	“İnsan ticareti”, kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.	Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol, 2000 (Palermo protokolü)
Sömürü, zorla veya zorunlulukla çalıştırma	Cezalandırma tehdidi altında, söz konusu kişinin rızası olmaksızın iş ve hizmet gördürme	Cebri veya Mecburi Çalıştırmaya İlişkin Sözleşme, 1930
İnsan Kaçakçılığı	Vatandaşı olmadığı bir ülkeye, bir kişinin mali veya maddi çıkar elde etmek amacıyla illegal girişi	Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 2000.

Tablo 1: İnsan Hareketliliği Kavramları ve Uluslararası Düzenlemeler **Kaynak:** ICPC, 2012: 27.

Tablodan görülebileceği gibi, insan ticaretinde de, baskı ve/veya daha iyi iş ve kazanç vaadi ile evlerinden, ülkelerinden göçen bireyler söz konusudur. Fakat bununla birlikte göçen bireyler, ulaştıkları ülkelerde serbest olmamaktadırlar. Genellikle getiren birey ya da kuruluşa borç ya da benzeri başka bir esaret zinciri ile bağlılıkları sürmektedir. Cebri çalıştırma denilebilecek bu durum, insan kaçakçılığında ticari seks piyasasından ağır bedensel işçilik gerektiren inşaat ya da tarla işçiliğine, askerliğe kadar uzanabilmektedir. Göçmen kaçakçılığı ise, bireylerin gönüllü olarak, yasal girişin ya da çıkışın mümkün olmadığı bir ülkeden diğerine gidebilmek için birini kiralamasını içermektedir. Hedef ülkeye ulaşıldıktan sonra genellikle, kaçak birey ne yapacağı konusunda özgürdür.

Diğer bir bakış açısı ile insan kaçakçılığı göçmenlik yasaları ihlali nedeniyle devlete karşı bir suçtur. Oysa insan ticareti, baskı ve sömürü yoluyla kurbanın haklarını ihlal ettiği için kişiye karşı bir suçtur (ICMPD, 2013). Bu iki tanımın dolaylı sonucu olarak, göç söz konusu olduğunda, suç denetiminin odağı, bir ülkeye yasadışı giriş veya konaklama olmaktadır ve yasayı ihlal eden göçmenin kendisidir. Bu odak, insan hakları ihlallerini ve sömürüyü içine alamadığı için, insan ticareti sözkonusu olduğunda doğru suçluyu bulma konusunda yetersiz kalabilmektedir. Hatta çoğunlukla geri planda kalan organize bir örgüt aynı işi yapmaya devam edebilmektedir. Hükümetler (yönetimler) öncelikle işverenleri ve sömürücüleri hedef alsa bile, suçun mağdurlarının işbirlikçi olarak değerlendirilme riski vardır (UNODC, 2008: 90).

İnsan kaçakçılığının kurbanları, göçmeye ikna edildikleri için sınırlardan hukuka uygun olarak ya da olmayarak geçtiklerinde göçmen olduklarını düşünmektedirler. Götürenler için yoğun beden faaliyeti gerektiren işlerde ya da daha kötüsü ahlak dışı işlerde çalışmaya zorlandıklarında, buldukları durumun hukuki adıda değişmektedir. Tablo 2’de Belser’in Dünya Çalışma Örgütü (ILO) için hazırladığı insani hareketliliğin boyutlarına ilişkin bir tahmin görülmektedir. Tabloyu yorumlamadan önce suç istatistiklerinin niteliklerinden bahsetmek anlamlı olabilir. Diğer istatistiklerden farklı olarak suç istatistikleri büyük bir karanlık alan taşırlar. Örneğin işlenmekle birlikte bazı suçlar açığa çıkmaya bilir, açık hale gelenler ihbar edilmeyebilir. Bu nedenle istatistiklerin gösterdiği resmi suçluluk ile gerçek suçluluk arasında büyük farklar vardır. Bu karanlık alan, illegal mal ve hizmet alanlarında daha büyüktür. Diğer bir ifade ile bu makalede kullanılacak olan veriler büyük bir karanlık alanın açığa çıkmış kısmı olarak değerlendirilmelidir. Tablo 2’de 2005 yılı için cebri ve mecburi çalıştırmanın diğer sömürü çeşitlerine baskın olduğu görülmektedir ve sayılar bu tür uygulamaların en yaygın şekilde Asya ve Pasifik’de olduğunu düşündürmektedir. Tablodan sanayileşmiş ekonomilerde ve geçiş ekonomilerinde cinsel sömürünün; diğerlerinde ise, cebri çalıştırılmanın baskın olduğu da düşünülebilir.

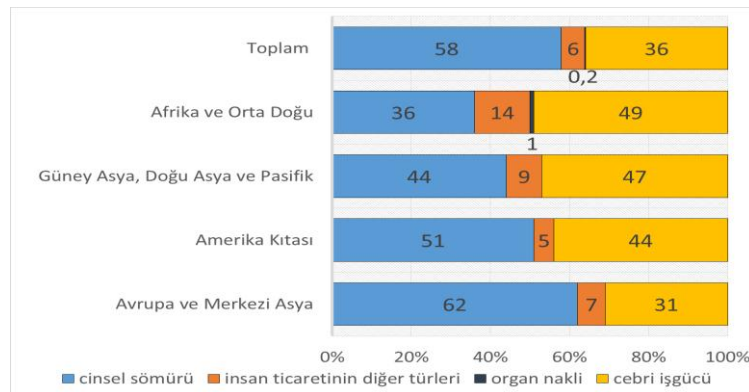
	Zorla Ticari Cinsel Sömürü (kişi)	%	Zorla Ekonomik Sömürü (kişi)	%	Karışık veya Belirsiz (kişi)	%	Toplam (kişi)	%
Sanayileşmiş ekonomiler	200 000	14,4	84 000	1,1	58 000	9,5	342 000	3,5
%	58,5		24,6		17,0			
Geçiş ekonomileri	98 000	7,1	10 000	0,1	103 000	16,9	211 000	2,2
%	46,4				48,8			
Asya & Pasifik	902 000	64,9	5 964 000	76,3	434 000	71,0	7 300 000	74,4
%	12,4		81,7					
Latin Amerika & Karaibler	115 000	8,3	994 000	12,7	3 000	0,5	1 112 000	11,3
%	10,3		89,4					
Sahra altı Afrika	50 000	3,6	531 000	6,8	13 000	2,1	594 000	6,1
%	8,4		89,4					
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	25 000	1,8	229 000	2,9	-	-	254 000	2,6
%	9,8		90,2					
Dünya	1 390 000	100	7 812 000	100	611 000	100	9 813 000	100
%	14,2		79,6		6,2		100,0	

Tablo 2: Dünya'daki İnsan Ticaretinin Boyutları *Kaynak: Belser, deCock, Mehran (2000)*

3 İnsani Sömürünün Yüzleri

İnsani sömürü, hukuki açıdan birkaç farklı şekil alabilmektedir. Cebri çalıştırma amacıyla, cinsel sömürü amacıyla, organ ticareti amacıyla insan ticareti yapıldığı görülmektedir:

Cebri Çalıştırma İçin İnsan Ticareti: Uluslararası Çalışma örgütüne göre kölelik, adam kaçırma, kamu hizmetlerine zorla katılım, tarım sektöründe zorla çalıştırılma, alıkonarak çalıştırma, asker tarafından zorla çalıştırılma, asker olarak çalıştırılma gibi formlardan bahsetmiş olmasına rağmen, cebri çalıştırılma “ter işleri” denilen yoğun bedensel aktivite gerektiren herhangi bir alanda olabiliyor. Geçmişte daha çok tarım sektöründe iken, günümüzde yaşlıların bakımı, ev bakımı gibi iç kulluk kabul edilebilecek işlerde, inşaat sektörü gibi ağır işçilikte kadın, erkek veya çocuklar zorla, uzun saatler ve ücretsiz çalıştırılabilmektedir. Kurbanlar, genellikle sahte seyahat belgeleri ile seyahat ederler ve onlara bu belgeleride sağlayan organize bir ağ tarafından, daha sonra borç sözleşmeleri ile bağlanacakları, cinsel köleliğe, sahte evliliklere zorlanacakları hedef ülkeye taşınırlar. Aşağıda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yansıyan olaylardan bir örnek görülmektedir. Tablo 2'de ve Şekil 1'de insan ticaretinin büyük bir kısmının cebri çalıştırmadan oluştuğu görülmektedir.

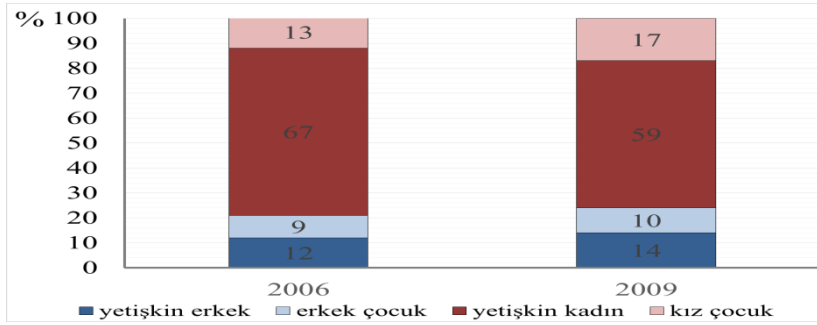

Şekil 1: Sömürü Biçimlerine Göre Tesbit Edilen Kurban Sayılarının Oranı (% , 2007-2010) *Kaynak: UNODC, 2012: 35.*

C.N. – Birleşik Krallık Davası (no. 4239/08): Uganda vatandaşı başvuran, Uganda'da cinsel tacizden kaçarak sahte pasaportla Birleşik Krallık'a geldiğini iddia etmektedir. Ülkeye giriş yaptıktan sonra belgeleri elinden alınmış ve Parkinson hastası bir yaşlının bakımında çalıştırılmıştır. Hem gece hem gündüz çalışmaya zorlandığı halde kendisine hiçbir ücret ödenmemiştir. Sürekli tecrit halinde tutulmuş, şiddet ve sınırışı

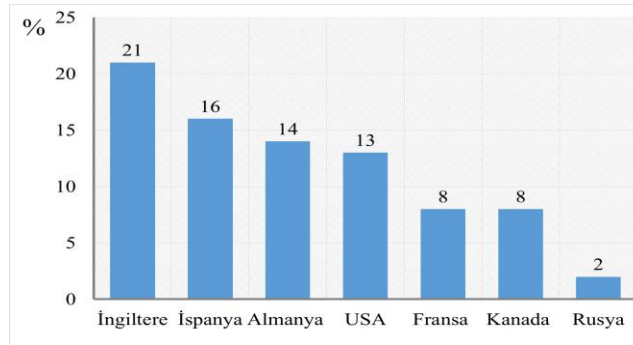
edilmekle tehdit edilmiştir. O sırada yürürlükte bulunan kanunlarda kullaştırma ve zorla çalıştırma suçları yer almadığı için İngiliz mahkemelerinden koruma talebinde bulunamadığından bahisle, Birleşik Krallık'ın özellikle 4. Maddeyi ihlal ettiğinden şikayetçidir. (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Bilgi Notu- Zorla çalıştırma ve insan ticareti, Eylül 2012)

Cinsel Sömürü Amacıyla Kadın Ticaret: İnsan ticaretin bu yaygın formu dünyanın bütün bölgelerini etkilemektedir. İnsanlar kendi ülkelerinden ikna edilerek ya da zorla bir başka bölgeye, ülkeye göçmeye ikna edilerek fuhuş sektörünün herhangi bir alanında kendi rızası olmadan ve çoğunlukla ücret almaksız çalıştırılmaktadır. Diğer bir ifade ile ticari seks piyasasında çalışma cebri çalışmanın bir sektörde yoğunlaşmış şeklidir. Cebri çalışmada yoğun olarak erkekler çalıştırılmasına rağmen ticari seks piyasası daha çok kadınları ve yetişkin kadınları içermektedir (Şekil 2). Ticari seks sektörü, randevu evleri, gece kulüpleri ve teknolojinin gelişmesi ile internet aracılığı ile yapılan her türlü pornografik yayın aracılığı ile gelişmektedir. Bu sektör temel metası olarak kadını kullanmaktadır.

Şekil 2: İnsan Ticaretinden Etkilenen Bireylerin Oranları *Kaynak: UNODC, 2012: 26-27.*

Turizmde çocukların ticari cinsel sömürü: Cinsel sömürü amacıyla insan ticaretin daha da kötüsü küçüklerin (18 yaşından küçükler) ticaretinde ortaya çıkmaktadır. Uluslararası sözleşme kendi rızası ile bile olsa küçüklerin ticaretini illegal kabul etmiştir (Palermo protokolu, 3/c). Bununla birlikte farklı ülkelerde cinsel ilişki ve evlilik yaşı ile ilişkili farklı hukuki düzenlemeler vardır. Bu nednele 18 yaşından küçükler cinsel ilişki için ehil sayıldıkları ülkeler olabilir. Cinsel ilişki için kimin küçük sayıldığına ilişkin bu farklılıklar, küreselleşmenin de etkisiyle, küçüklerle cinsel ilişkiye girmek isteyenler için ekonomik bir pazar yaratmaktadır. Örneğin 18 yaşından küçüklerin cinsel istismarının hukuki olarak yasaklanmadığı veya kovuşturulmadığı ülkelere, ucuz hava yolculukları ile gidilen turistik gezileri düzenlenmektedir. Şekil 3'de küreselleşme ile artan çocuk pornografisi de dikkat çekmektedir.

Şekil 3: Çocuk Prografisi Payları (2009) *Kaynak: UNODC, 2010: 13*

Organ ticareti: Organlarını (sadece böbreklerin de değil, kalp, karaciğer, doku) kullanmak amacıyla insanların ticareti, hızla büyüyen bir suç alanıdır. Birçok gelişmiş ülkede, yaşlanan nüfus ve diyabetin artışı ile tetiklenen organ nakli ihtiyacı, tıp alanındaki nakil için gereken koşullarının azaltılması ile, suç örgütleri için paha biçilmez bir alan haline gelmesine neden olmaktadır. Suç örgütleri, çaresiz hastalar ile bazen gönüllü bezen gönülsüz potansiyel donörler arasında bağlantı kurarak para kazanmaktadırlar. Nakil işlemleri genellikle tıbbi takip koşullarından uzak, kötü koşullarda yapıldığı için, gönüllü olsa bile dönerlerin sağlıkları, hatta hayatları risk altında kalmaktadır. Fakat bu endüstri sadece organlarla sınırlı değil. Taşıyıcı annelikten, kan ve doku nakline, hatta tıp fakültelerinin ihtiyacı olan vücut ve iskeletlerin teminine oldukça geniş bir yelpazeyi içeriyor. Bu alanda Hindistan adı en çok geçen ülke olarak dikkat çekmektedir. Örneğin, Hindistan 1985'de insan kalıntılarının ihracatını yasaklayıncaya kadar bu alandaki en büyük tedarik kaynağı idi (Scott, 2007).

Yasaklama tedarik piyasasının çökmesine neden olduktan sonra, Batılı ülkeler Çin ve Doğu Avrupa'ya döndü. Bununla birlikte Batı Bengal karaborsa satıcıları, eski usul yöntemlerle, mezar soygunları ile tedarik ediyor olabilirler (Scott, 2007). Burada dikkat edilmesi gereken nokta, insanların yasal bağışçılarda olabilecekleridir.

Dğer bir ifade ile insan bedeninin parçalarının nakillerinin insan ticaretine konu olabilmesi için, nakil olan bireylerin rızasının olmaması gerekmektedir. Örneğin Tablo 3’de, eğer yasal mirasçılarının bilgisi dışında insan bedeninin parçalarını temin ediyorlarsa, mezar soyguncuları, morglar ya da cenaze evleri yasal olmayan yerler arasında düşünülebilir. Bunun dışında örneğin kan çiftliği, kaçarılmış bireyleri zorla bir yerde tutarak belirli aralıklarla kan satışı yapmak için onlardan zorla kan alan bir ticaret fikridir. Çin’de idam mahkumlarının bedenlerinden yararlanıldığı benzer şekilde çıkan haberler arasındadır.

İnsan Bedeninin Parçaları	Fiyatı	Temin Noktaları
İskelet	2 993-5 500 dolar	Mezar soygunculuğu; yasal bağışlar.
Kan	Hindistan: Yarım litresi 25 dolar ABD: yarım litresi 337 dolar	Kan bağışlayanlar; Hindistan’da kan çiftliği
Saç	308 dolar	Dolaysız satışlar; Hint tapınakları
Kornea	24 400 dolar	Morglar; hayatını kaybedenlerden
Kalp	Yasal:997 700; yasa dışı: 119 000	Çinli mahkûmlar;
Karaciğer	557 100 dolar - 157 000 dolar	İdam mahkûmları; Filipinlerde satış
Böbrek	Hindistan: 15 000 dolar; Çin: 62 000 dolar; ABD: 262 900 dolar	Hayatını kaybedenlerden, yasal bağışçılar; idam mahkûmları, organlarını satanlar
Rahim (taşıyıcı annelik olarak)	Hindistan. 20 000 dolar – 30 000 dolar	Bazı ülkelerde yasal
Kemik	5 465 dolar	Cenaze evleri, morglar, ölümlerinden sonrasını planlayan yasal bağışçılar

Tablo 3: Organ Borsası *Kaynak: Koçak, 2011.*

4 İnsan Ticaretinin Belirleyenleri

İnsan ticareti, diğer ticaret alanları gibi fayda maliyet analizi yapılan bir alandır. Diğer bir ifade ile insanları sömürü aracı olarak alan satan insan tacirleri, sadece piyasa koşulları kâr için uygun olursa, seks sömürüsü ya da organ sömürüsü için insan satacaktır. Kanıtlar, insan tacirlerinin organize suç şirketlerine dahil olduklarını ve kâr amacı güden işadamları gibi hareket ettiklerini göstermektedir (Jakobsson ve Kotsadam, 2011: 88).

Tablo 3’de organ piyasasının fiyat koşullarının kâr için uygun olduğu görülmektedir. Ekonomik ya da seks sömürü için piyasa koşulları ülkeden ülkeye değişmektedir. Örneğin ticari seks endüstrisi için, piyasa kimi ülkeler de tamamen yasaklanmış kimi ülkelerde tamamen serbest bırakılmış kimi ülkelerde kısmen düzenlenmiştir. Örneğin Almanya’da 2002’den beri fahişelik düzenli vergiye konu bir iş kabul edilmektedir. Düzenlemeden günümüze Avrupa’nın en büyük fuhuş piyasalarından biri olarak ayrıca dikkat çekmektedir (Cho, Dreher ve Neumayer, 2013: 75). İsveç 1999’da ticari seksin bütün türlerini yasaklamıştır. Danimarka ise, bireysel ve kendi hesabına çalışanlar tarafından yapılan fuhuşa izin vermektedir. Fakat genelev ya da herhangi bir seviyede işverenin bulunduğu örgütlü bir fuhuş illegal kabul edilmektedir. Ya da çok bilinen Hollanda, Amsterdam’da belli bir bölgede, işverenlerinde bulunduğu cinsel ticarete belgeli olarak izin vermektedir. Yasaklamaların olduğu ülkelerde fuhuşa katılan taraflar, özellikle arz edenler cezalandırılır; düzenlemenin yapıldığı ülkelerde ise, fuhuşun piyasasının nasıl sunulacağı düzenlenmektedir; legalleştirme durumunda ise, satın alıcılar için cezalar düşünülmüştür (Jakobsson ve Kotsadam, 2011: 90-91).

Farklı şekillerde düzenlenmiş bu piyasa yapıları, insan ticareti ile ilişkisi açısından çok tatışılmaktadır. Örneğin Agnatise (2004) fuhuşu yasaklamanın insan ticaretini ile mücadele de kanun gücünün ellerini bağladığını düşünmektedir (Cho, Dreher ve Neumayer, 2013: 88). Hughes (2000: 651) kanıtların seks endüstrisinin legalleşmesinin bu sektörünün ihtiyacı olan kadınların talebini karşılamak için ticaretin artmasına neden olduğunu gösterdiğini düşünmektedir. Farley (2009: 313) benzer şekilde fuhuşun legalleştiği yerlerde, bu bölgelere yönelik ticaret artışı olduğunu iddia etmektedir. Aksine Cho, Dreher ve Neumayer (2013: 67) fuhuşun legalleşmesinin seks çalışanları için çalışma ve güvenlik şartlarını geliştirdiğini, piyasa fiyatını düşürmesi nedeniyle de kadın ticaretini azaltıcı etkisi olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte yaptıkları ampirik çalışmada, legal fuhuş deneyimine sahip olan ülkelerde, ölçek ekonomisinin çalışması nedeniyle daha büyük ticaretle yüzyüze kaldıklarını düşünmüşlerdir (Cho, Dreher ve Neumayer, 2013: 76).

Ayrıca hukuki düzenleme piyasasının fiyat yapısını değiştirmektedir. Bir mal ve hizmet için olası piyasanın yasaklanması, arz maliyetlerini arttırıcı unsur olarak yansımaktadır. Diğer bir ifade ile fiyat artmakta ve tüketilebilir miktar düşmektedir. Bununla birlikte karaborsa kartellerinin kurulmasına, sunulan hizmetin kalitesinin düşmesine, hatta şiddet kullanımının artmasına ya da resmi görevlilere verilen rüşvet nedeniyle yozlaşmanın artmasınada neden olabilir.

Ekonomi içinde ayrıca arz ve talep taraflarını harekete geçiren yapıda önemlidir. Bir insan tacirinin yasaklanmış ya da belli düzenlemelerle legalleşmiş bir piyasada devam etmesini sağlayan piyasanın potansiyel karlılığıdır. Kâr hasıla ve maliyet arasındaki ilişkiye bağlı olduğu için, hasıla fiyata ve satış miktarına, onlarda piyasanın talep yapısına diğer bir ifade ile hedef ülkedeki kişi başına gelire bağlı olarak düşünülebilir.

İnsan ticaretinin maliyetleri arasında, menşe ülkedeki bireyin hedef ülkeye ulaştırılması için gerekenler, örneğin sahte pasaport belgeleri, sınırı aşmak için gereken düzenlemeler, ya da hedef ülkedeki sahte firmalar vb. bulunabilir. Bu nedenle kaçakçılık genellikle organize suç örgütleri ile yakın ilişkilili kabul edilmektedir.

Sosyologlar ve ceza konusunda araştırmalar, bireyleri çeken ve iten bazı faktörlerin, işgücü piyasasında bireyi, insan ticareti ve sömürü için uygun ve savunmasız yaptığını düşünmektedirler (Tablo 4). Örneğin özellikle kadınlar için uygun ve yeterli ücret içeren işlerin azlığı, buldukları ülkede politik yapının bozulmuş olması, onları kendi ülkesinden uzaklaşmaya hazır hale getirmektedir; ülkelerinden itmektir. Küreselleşme, ekonomik ve politik istikrarsızlık, hastalıklar, ailelerin parçalanması, savaş gibi pek çok neden yüzünden Dünyanın her tarafında savunmasız insanlar var (Wheaton vd, 124) ve pek çok neden yüzünden insan ticareti için uygun adaylar haline geliyorlar. Bu ülke içinde ya da ülkeler arasında, tacirler tarafında ulaşılan savunmasız insan sayısının artmasına neden olmaktadır. Bireylerin gitmek istedikleri ülkedeki daha iyi yaşam koşulları, daha iyi işler de onlar için çekici faktörler olarak işlemektedir.

İten Faktörler	Çeken Faktörler	
Istihdam yetersizliği, Eğitimsizlik, Çevresel bozulma, Doğal afetler Zulüm, savaş, Huzursuzluk, Politik istikrarsızlık.	Ekonomik eşitsizlik (evsahibi ülke zengin olarak görülüyor); Daha iyi yaşam kalitesi; Girmek için fırsat (göç konusunda yolsuzluk ya da yasal boşlukları); Gözenekli sınırları; Yasadışı göç için cezaların caydırıcı olmaması.	Joudo Larsen, Lindley, and Putt (2009).
Cinsiyet, Yaş, Eğitim, Çocuksayısı, Sosyal statü, Hanehalkı kombinasyonu, Aile refahı	Yerel ekonomi Kültür, Politik istikrar Küreselleşme, Bilgi	Othman (2006)

Tablo 4: Bireylerin Karar Vermesinde Etkenler

Bütün bu faktörlerle birlikte, maliyetlere katkı yapan, liberal fuhuş düzenlemeleri de düşünmek gerekmektedir. SSCB dağılmadan önce, ekonomik huzursuzlukların olduğu Afrika, Latin Amerika insanları için kaçılan yerler haline gelmiştir. Gitmek için seçilen ülkeler ise, insan kaçakçılarının, gerek sınırlardan geçerken sorun yaşamadığı, gerek daha sonraki sömürü için uygun ortamın bulunduğu ülkeler arasından seçilmektedir. Bu günümüz dünyasında geçiş ekonomileri için Türkiye, Rusya ve çeşitli Avrupa ülkeleri gibi görülmektedir. Tablo 5’de seçilmiş ülkeler için insan ticaretinin yolları görülmektedir.

Tabloya göre Rusya ana transit yolu olarak dikkat çekmektedir. Dağılan SSCB’nin eski üye devletlerinin insanların önce Rusya’ya, oradan da satın almak ve kullanmak için yeterince parası olan Batı Avrupa’ya ya da ABD’ye aktığı görülmektedir. Türkiye’nin de Rusya gibi ana arter olmamakla birlikte, bu ticarete benzer bir tarnsit rol üstlenmiş görülmektedir. Hem Rusya hem de Türkiye için, insan tacirliğinin yöntemlerini kolaylaştırıcı bazı özellikler taşıdıkları söylenebilir.

5 Sonuç

Güvenlik açıkları daha iyi bir yaşam ya da baskı veya yoksulluk kaçmak ihtiyacı için arzuyu içermektedir. Gelişmekte olan pek çok ülkelerin insanların ihtiyaçlarını karşılamadaki yavaşlıkları, sıradan insanların yaşamlarını savunmasız hale getirmektedir. Bu durumu düzeltmek ya da daha doğru bir ifade ile düzenleyebilmek, insan ticaretinin çok yönlü yapısını anlamaktan geçmektedir.

Türkiye	Menşe: orta	Rapor edilen istikametler Orta: İngiltere Düşük: Avusturya, Almanya, Yunanistan, İsrail, İtalya, Suudi Arabistan
	Transit: yüksek	Azerbaycan ve Bağımsız Devletler Topluluğu diğer devletlerinden Avrupa'ya. Moldova, Romanya, Rusya, Ukrayna'dan genel olarak İsrail'e ve Batı Asya'ya.
	Hedef: Çok Yüksek	Türkiye için rapor edilen kökenler: Yüksek: Bulgaristan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Rusya, Ukrayna. Orta: Azerbaycan, Beyaz Rusya, Çek Cumhuriyeti, Kazakistan, Kırgızistan. Düşük: Arnavutluk, Ermenistan, Hırvatistan, Macaristan, Hindistan, İran, Irak, Ürdün, Letonya, Litvanya, Filipinler, Tacikistan, Özbekistan
Tacikistan	Menşe: orta	Rapor edilen istikametler Orta: Kanada, Almanya, İsrail, ABD, belirtilmemiş Batı Avrupa. Düşük: Arnavutluk, Belçika, Kıbrıs, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İran, İtalya, Japonya, Kazakistan, Kırgızistan, Hollanda, Pakistan, Polonya, Portekiz, Kore Cumhuriyeti, Rusya, Suudi Arabistan, İsviçre, Türkiye, Ukrayna, Birleşik Arap Emirlikleri, İngiltere, Özbekistan, genel olarak Batı Asya, Yemen.
	Transit: N.R.	NR
	Hedef : Çok düşük	Çok Düşük: Kazakistan, Ukrayna, Özbekistan.
Rusya	Menşe: Çok Yüksek	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Yüksek: Belçika, Bulgaristan, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, İsrail, İtalya, Japonya, Hollanda, Polonya, İspanya, İsviçre, İngiltere, Türkiye, ABD. Orta: Arnavutluk, Avusturya, Bosna Hersek, Kanada, Çin, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Mısır, Fransa, Kosova- (Sırbistan ve Karadağ), Makao Çin SAR, Norveç, Güney Afrika, Tayland, Makedonya. Düşük: Avustralya, Bahreyn, Kosta Rika, Kıbrıs, Estonya, HongKong Çin SAR, Letonya, Lübnan, Litvanya, Malezya, Meksika, Pakistan, Filipinler, Portekiz, Katar, Kore Cumhuriyeti, Romanya, Suudi Arabistan, Sırbistan ve Karadağ, Slovenya, Sri Lanka, Suriye Arap Cumhuriyeti, İsveç, Ukrayna, Birleşik Arap Emirlikleri.
	Transit: Orta	İnsan ticareti mağdurları için <u>Ana Transit</u> : Orta Asya ve Moldova'dan İsrail'e ve bazı Batı Avrupa ülkelerine.
	Hedef: Orta	Orta: Ukrayna. Düşük: Ermenistan, Azerbaycan, Beyaz Rusya, Brezilya, Çin, Kazakistan, Kırgızistan, belirtilmemiş Orta Asya, Tacikistan, Zambiya.
Kazakistan	Menşei: Yüksek	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Yüksek: Yunanistan. Orta: Bosna Hersek, Kanada, Fransa, Almanya, İsrail, İtalya, Kore Cumhuriyeti, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, ABD. Düşük: Arnavutluk, Belçika, Çin, Kıbrıs, Japonya, Kosova (Sırbistan ve Karadağ), Malezya, Hollanda, Pakistan, Portekiz, Rusya, İsviçre, Tacikistan, İngiltere.
	Transit: Orta	Kırgızistan'dan Birleşik Arap Emirlikleri'ne; Batı Asya'dan, Batı Avrupa'ya ve Rusya'ya
	Hedef: Orta	Orta: Kırgızistan. Düşük: Tacikistan, Özbekistan.
Azerbaycan	Menşei: Orta	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Orta: Kanada, Almanya, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, ABD. Düşük: Bosna Hersek, Kıbrıs, Mısır, Fransa, Yunanistan, İran, İsrail, İtalya, Japonya, Lübnan, Hollanda, Norveç, Pakistan, Polonya, Rusya, İspanya, İsveç, İsviçre, Makedonya, İngiltere, Özbekistan.
	Transit: Düşük	Moldova, Rusya, Ukrayna ve BDT'dan genel olarak Türkiye'ye ve Batı Asya'ya
	Hedef: NR	NR
Ermenistan	Menşei: Yüksek	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Orta: Kanada, Almanya, İsrail, ABD, belirtilmemiş Batı Avrupa. Düşük: Bosna Hersek, Mısır, Fransa, Yunanistan, İtalya, Japonya, Lübnan, Hollanda, Polonya, Rusya, İsviçre, Makedonya, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, İngiltere, genel olarak Batı Asya.
	Transit: NR	NR
	Hedef: NR	NR

Gürcistan	Menşei: Yüksek	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Yüksek: Yunanistan, Türkiye, belirtilmemiş BatıAvrupa. Orta: Kanada, Kıbrıs, Fransa, Almanya, İsrail, İtalya, İngiltere, ABD. Düşük: Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Danimarka, Mısır, Japonya, Lübnan, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Kore Cumhuriyeti, İspanya, İsviçre, Makedonya, Ukrayna, Birleşik Arap Emirlikleri, Batı Asya.
	Transit:Orta	Rusya'dan ve Ukrayna'dan Türkiye'ye. Yunanistan'a ve İsrail'e kaçırılan kurbanları için. Azerbaycan dışında çıkarılan insan ticareti mağdurları için.
	Hedef: Çokdüşük	Düşük: Ukrayna.
Türkmenistan	Menşei: Orta	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Orta: Kanada, Almanya, ABD, belirtilmemişBatıAvrupa. Düşük: Fransa, İsrail, İtalya, Japonya, Hollanda, İsviçre, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık.
	Transit:NR	NR
	Hedef: NR	NR
Kırgızistan	Menşei: Orta	Ülke dışına rapor edilen istikametler: Orta: Kanada, Almanya, İtalya, Kazakistan, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, ABD. Düşük: Arnavutluk, Belçika, Çin, Kıbrıs, Danimarka, Estonya, genel olarak Avrupa Birliği, Fransa, Yunanistan, HongKong ÇinSAR, Hindistan, İran, İsrail, Japonya, Lüksemburg, Malezya, Hollanda, Polonya, Portekiz, Katar, KoreCumhuriyeti, Rusya, İsveç, İsviçre, İngiltere.
	Transit: Çok düşük	Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinin dışına
	Hedef: Düşük	Düşük: Tacikistan

Tablo 5: İnsan Ticareti Yolları *Kaynak: UNODC, 2012.*

Kaynakça

- Agnatise, E. 2004. Trafficking for prostitution in Italy: Possible Effects of Government Proposals for legalization of Brothels, Violence Against Woman, 10 (10), 1126-1115.
- Belser, Patrick, 2005. Forced Labour and Human Trafficking: Estimating the Profits, ILO Working Paper no: 42, ILO, Geneva.
- Carney, Scott, 2007. "Inside India's Underground Trade in Human Remains", Wired Magazine, Issue: 15/12, http://www.wired.com/medtech/health/magazine/15-12/ff_bones
- Cho, Seo-Young, Dreher, Axel and Neumayer, Eric, 2013. "Does Legalized Prostitution Increase Human Trafficking?", World Development, 41, 67-82.
- Doezema, Jo. 2002. "The Ideology of Trafficking", Consultative Meeting of the Center for Ethics and Value Inquiry (CEVI) for "Human Trafficking." www.nswp.org/pdf/DOEZEMA-IDEOLOGY.PDF, Erişim: 01.06.2013.
- Eurostat, 2013. Trafficking in Human Beings, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Farley, M. 2009: "Theory versus reality: Commentary on four articles about trafficking for prostitution", Women's Studies International Forum, 32, 311-315
- Hughes, D., 2000: "The Natasha Trade: the Transnational Shadow Market of Trafficking in Woman, Journal of International Affairs, 53 (2), 1-18
- Joudo Larsen, J., Jade Lindley ve Judy Putt, 2009. Trafficking in Persons Monitoring Report ,
- ICMPD (International Centre for Migration Policy Development). Difference between Smuggling and Trafficking, <http://www.anti-trafficking.net/differencebetweensmugglingand.html>, Erişim: 28.05.2013
- ICPC (International Centre for the Prevention of Crime), 2012. International Report on Crime Prevention and Community Safety. Montreal: ICPC.
- Jakobsson, Niklas ve Andreas Kotsadam, 2013. "The law and economics of international sex slavery: prostitution law sand trafficking for sexual exploitation", European Journal of Law and Economics, 35 (1), 87-107.
- Koçak, S., "Organ karaborsasında olup bitenlerin içyüzü", 3 mart 2011, Aktüel, http://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/organ_karaborsasinda_olan_bitenlerin_icyuzu/29664
- Mann Yasası (The White – Slave Traffic Act – Beyaz Kadın Ticareti Yasası), http://www.law.cornell.edu/topn/white-slave_traffic_act, Erişim: 01.05.2013.
- Othman, Z., 2006. "Trafficking in woman from the Former Soviet Union for the Purposes of Sexual Exploitation", Trafficking and Global Sex Industry, New York

- Prostitution internet sayfası, <http://prostitution.procon.org/view.resource.php?resourceID=000117>), Erişim, 03.05.2013
- Palermo Protokolü, Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol, 2003.Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun, Kanun no: 4804, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4804.html>
- UNODC(United Nations Office on Drugs and Crime), 2012. Global Report on Trafficking in Persons 2012, United Nations Publication.
- UNODC(United Nations Office on Drugs and Crime), 2010. The Globalization of Crime- A Transnational Organized Crime Threat Assessment.
- UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime), 2008. An Introduction to Human Trafficking: Vulnerability, Impact and Action, United Nations, New York, USA.
- Wheaton, Elizabeth, Edward Schouer, Thomas Galli, 2010. “Economics of Human Trafficking, International Migration”, Special Issue: Special Issue on Human Trafficking, 48 (4), 114-141.